

Punane silm ja laugude põletikud

Ülle Sadu

ITKH Silmakliinik

9.05.2019

- Laugude põletikud

- Blefariit H01.0

- Odraiva e *hordeolum* H00.0

- Rahetera e *chalazion* H00.1

- Mollusk B08.1

- *Herpes simplex* dermatiit H01.8, B00.1

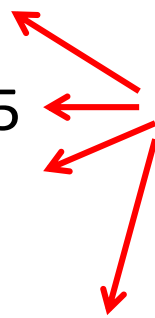
- *Herpes zoster* dermatiit H01.8, B02.3

- Allergiline dermatiit H01.1

- Tselluliit H01.8

Nägemisele ohtlikud

- Lagoftalm e avasilm H02.2

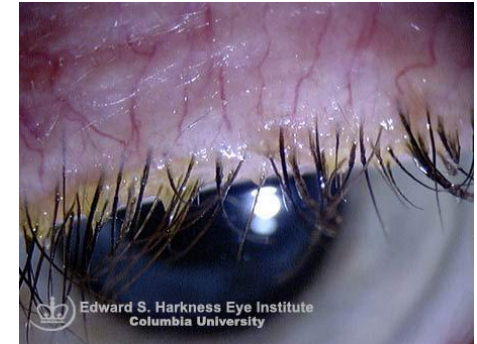
- Punane silm
 - Kuiv silm H11.8
 - Hüposfagma H11.3
 - Konjunktivi võõrkeha T15.1
 - Sarvkesta võõrkeha T15.0
 - Sarvkesta erosioon S05.0
 - Konjunktiviit H10.3
 - Bakteriaalne keratiit H16.0
 - Viiruslik keratiit H19.1, B00.5
 - Iridotsükliit H20.0
 - Episkleriit, skleriit H15.1
 - Äge suletud nurga glaukoom H40.2
- Nägemisele ohtlikud
-

Blefariit

- Blefariit – lauserva põletik
- Blefariit on üks kõige sagedamini esinevatest silmahaigustest
- Teda esineb igas vanuses inimestel
- Esinemissagedus suureneb eaga
 - ✓ 20%-l üle 45-aastastest täiskasvanutest esineb blefariidist põhjustatud ebamugavustunnet
 - ✓ 70%-l üle 65-aastasetel

Blefariit

- On krooniline silmahaigus
- Ei ole võimalik "välja ravida", vaid leevendada
- On sageli seotud teiste silmahaigustega nagu põhjustab
 - kuiva silma haigus
 - rahetera
 - odraiva
- On sageli seotud süsteemsete haigustega nagu
 - rosaatsea
 - atoopiline ja seborroilise dermatiit (kõõmatõbi)

Blefariit-meibomiit

Blefariit

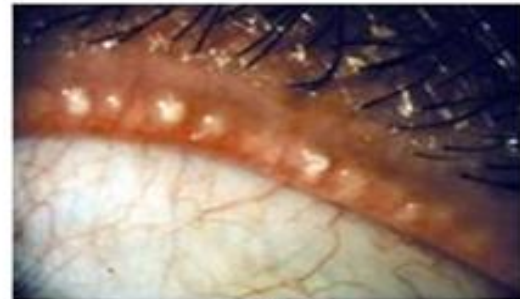
Eesmine blefariit

Bakteriaalne
(stafülokokk)

Seborroiline

Tagumine blefariit

Meibomi näärmete
düsfunksioon e meibomiit

Lauserva põletik

Punetav silm

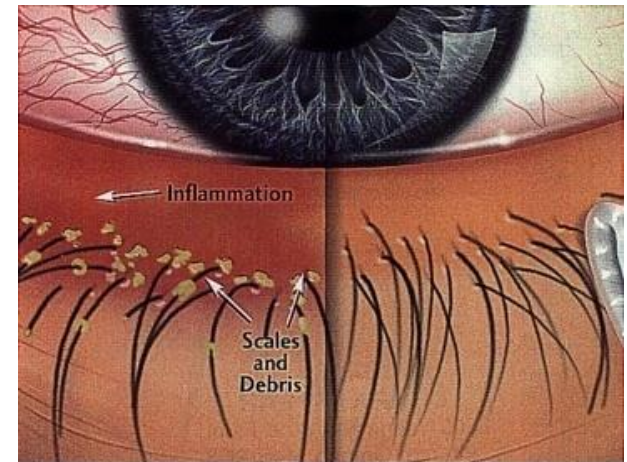
Kuiv silm

Eesmine blefariit

Bakterite (stafülokokkide) rohkus ja allergiline reaktsioon bakterite toksiinidele nim. ka mikroobiaallergiline põletik

Kliinik:

- kipitus, sügelus
- võõrkehatunne silmas
- lauservade punetus
- laienenud veresooned
- ketud ripsmete vahel
- ripsmete kadu

Blepharitis

Normal

Tagumine blefariit e meibomiit

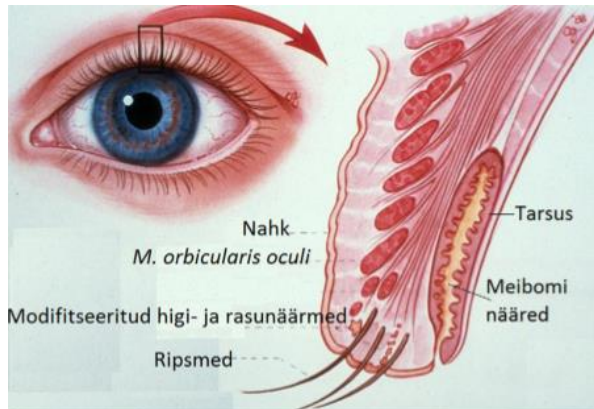
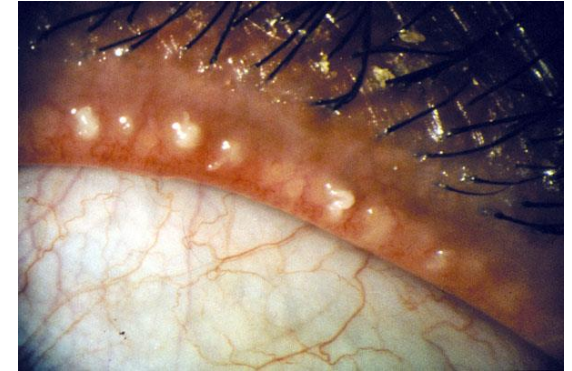
Lau rasunäärmete e
meibomi näärmete düsfunktsioon

→ rasu produktsioon↓

→ pisarakile aurumine↑

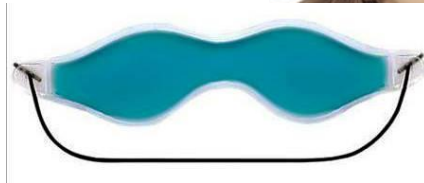
→ kuiv silm

- Keratiinikorgid
- Vahutav eritis

Blefariidi ja meibomiidi ravi

- Kui mõõdukas leid ja kaebusteta → ravi ei vaja
- **Soojendamine!** (45°C) 5 min. x 1-2 päevas

- Lauservade hügieen ja massaaž

Blefariidi ja meibomiidi ravi

- Silmasalv laugudele määrada: AB + hormoon
ung. Dexachlora, Tobradex
- *Tab.Doxycyclini* 50-100mg x1 (> 6-12 näd)
või *Azitromycin* 500mg/p 3päeva nädalas x3-4 kuuri
AB toime, rasunäärmete töö ↑
- Oomega-3 rasvhapped:
põl. vastane toime, rasunäärmete töö ↑
- Lipiide sisaldavad kunstpisarad:

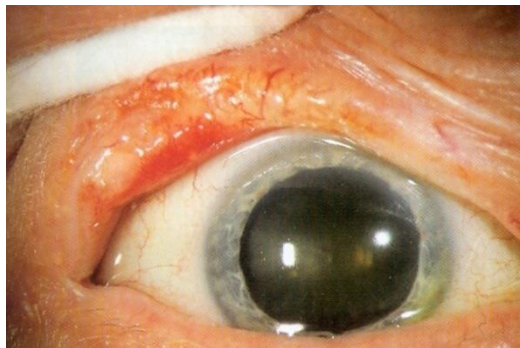
Optive plus

Cationorm

Systane balance

Basalioom dif.dgn. blefariit

- Mõlema korral: lausera punetus, haavandumine, laienenud veresooned, ripsmete väljalangemine
- Dif: basalioom ühepoolne vs blefariit mõlemapoolne
- Basalioomi kahtluse korral silmaarstile!

Blefariit ja süst. haigused

Blefariit kaasneb haigustega, mis seotud rasunäärmete düsfunktsiooniga

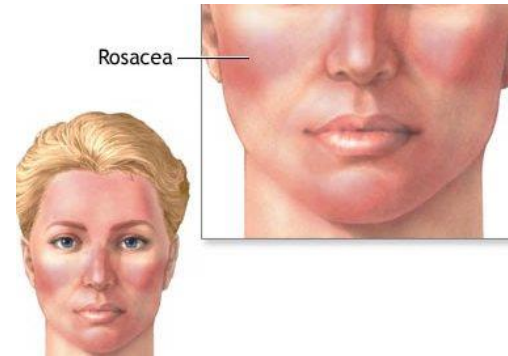
- Rosaatsea

Krooniline mitteinfektsioosne põletik

Süsteemne ravi

T.Doxycycliniga 100 → 50mg 6-12 nädalat

- Seborroiline dermatiit näol ja peanahal → nahaarst!

Odraiva e *hordeolum*

Meibomi näärmest lähtunud äge põletik

tekitaja: *Staphylococcus aureus*

Punetav valulik sõlmeke, sisaldab mäda

Iseeneslikult avaneb 3-7p.

Ei vaja silmaarsti

Ravi:

- lauserva massaaž
- soojus
- AB silmasalv *Ung.Tobramycin*

Rahetera e halaasion

Krooniline meibomi näärmete ummistus

Steriilne põletik

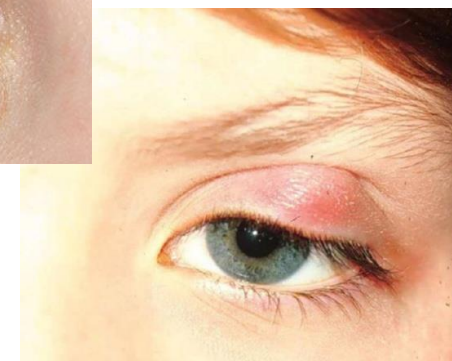
Valutu sõlmeke lauserval

Sageli kordub

Ravi:

- Kui pt. kaebusteta → ravi ei vaja
- Silmasalv: AB + hormoon
Ung.Dexachlora, Tobradex
- Kui kestnud > 2 kuud
→ silmaarstile op. raviks:
avada, granulatsioonkude
eemaldada

Reg. pisiop-ks tel. 6661900

Nakkuslik mollusk

Viirus

Tekitaja *Molluscum contagiosum*

Sageli lastel 1-10a

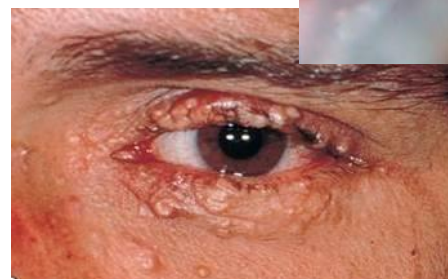
Valutud nahavärvi paapulid 1-5mm,
sissetõmme keskel

Kaovad ise 2-3 kuu → 16-18 kuu jooksul

Kui lauserval → krooniline konjunktiviit

Ravi:

- kirurgiline eemaldamine
- krüoteraapia vedela lämmastikuga

Herpes simplex blefariit

Ca 80% täiskasvanutest seropositiivsed

Nakatumine 6 kuuselt - 5 aastaselt

Pesitseb kolmiknärvi ganglionis

Reaktiveerub:

külmetus, stress, UV-kiirgus, hüpertermia jne

Kliinik:

vesivillid → mädavillid

kuidas algas?

punetus, turse

kipitus, sügelus

Ravi:

Acyclovir silmasalv x5

Photo courtesy of CDC - Dr. K.L. Hermann

Herpes zoster dermatiit

Nakatumine tuulerõugetena lapseeas

Tekitaja *Varicella zoster*

Vanemas eas

Lööve nahal (punetavad laigud →
vesivillid → mädavillid) kolmiknärvi
kulgu mööda keskjooneni

Valu samas prk-s

Ravi: Alustada 72 h jooksul

Tab.Acycloviri 800mg x5 (7p)

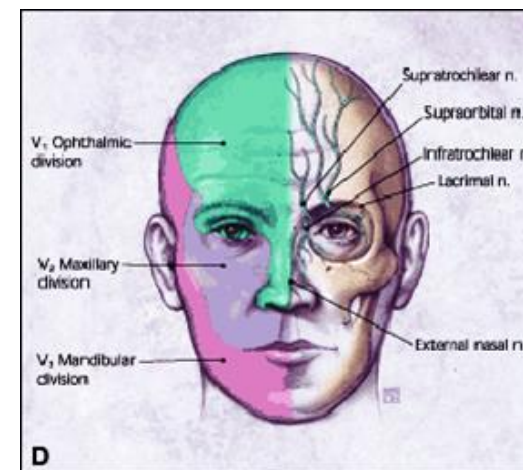
Tab.Valacycloviri 1000mg x3 (7p)

Silmaarsti kontroll kui lööve ninaseljal,
siis silma kahjustuse oht!

Vaktsineerida > 60a inimesi ?

Copyright © 2004, Mosby, Inc. All rights reserved.

Allergiline dermatiit

1. Kontaktdermatiit

- silmatilgad ja -salvid
glaukoomiravimid, AB, BAK
- kosmeetikavahendid
- laugude sügelus
- punetus, ketendus, villid

Säilitusaine
bensalkoonium-
kloriid

2. Putukahammustus

- pehme valutü turse

Ravi:

külmad kompressid

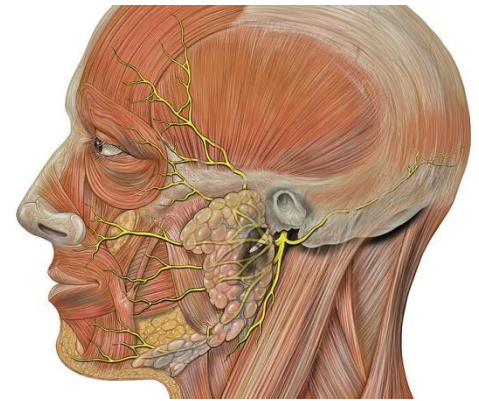
süst. antihistamiinikum?

hormoonsalv *Ung. Hydrocortison, Maxidex*

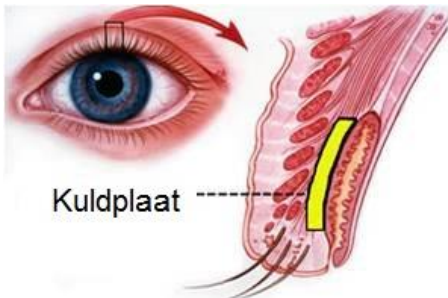
Lagoftalm

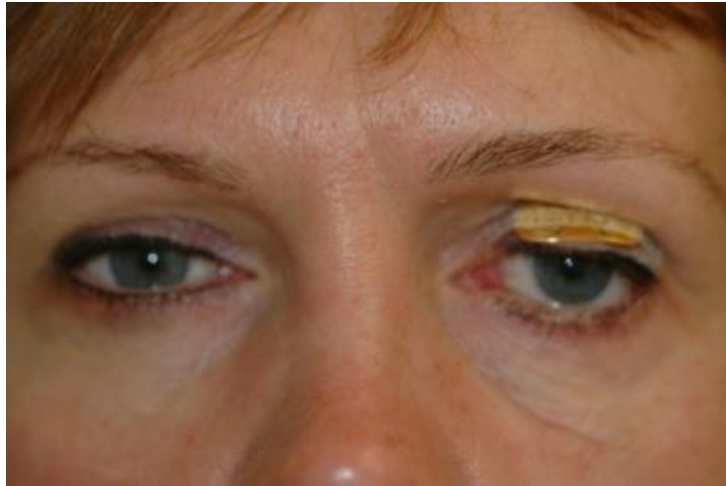
- Silm ei sulgu, sest silma sõõrlihas (mis sulgeb silma) ei tööta
- Põhjused:
 - näonärvi *n. facialis* halvatus
Bell'i paralüüs
kirurgia: kuulmisnärvi neurinoomi op.
trauma
insult
 - ihtüoos e kalasoomustõbi
 - blefaroplastika järgselt
- Tagajärjeks silma sarvkesta kuivamine
→ sarvkesta haavand, nägemise↓
- Silmaarstile erakorraliselt!

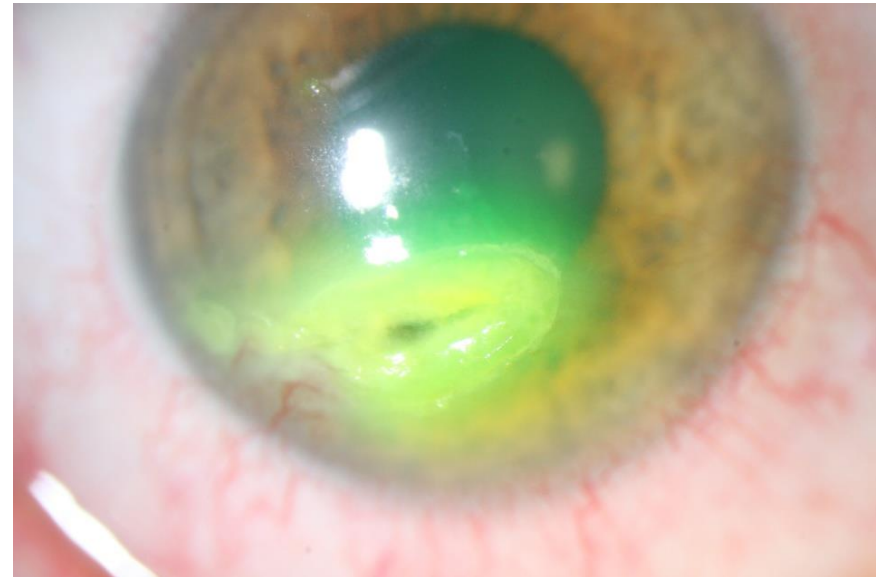
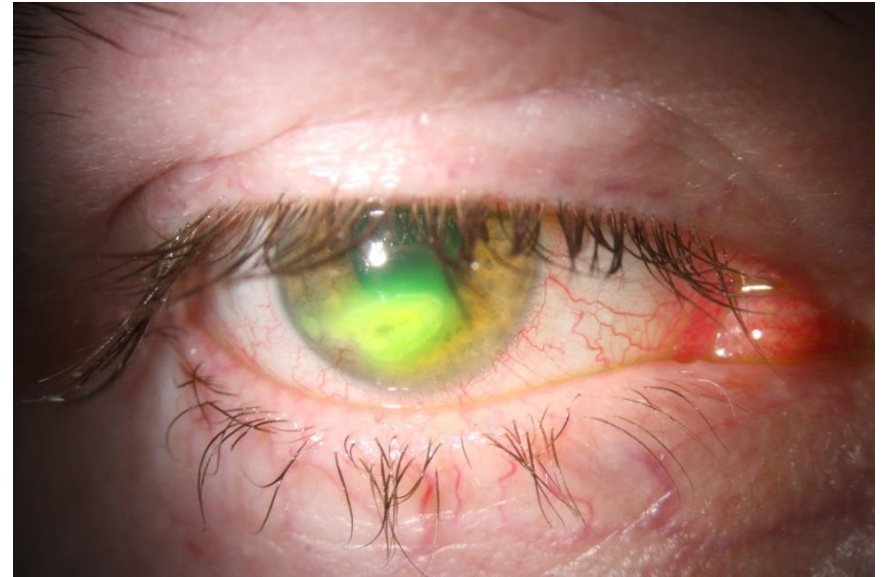

Lagoftalmi ravi

- Niisutavad silamtilgad päeval, salv ööseks, ka peale op ravi!
- Harjutused: silmad kinni pigistada 10-20 x 2-3 x p (treenib säilinud lihaskiudusid)
- Laug ööseks kinni teipida
- Tarsorraafia: üla- ja alalug õmmeldakse osaliselt kokku
- Ülalau “laadimine” raskusega:
24-karaadine (proov 999) kuldplaat 1-1,7 g kinnitatakse lauplaadi ja lihase vahele

Punase silma põhjused

- Limaskesta alune verevalum e hüposfagma
- Konjunktiviit

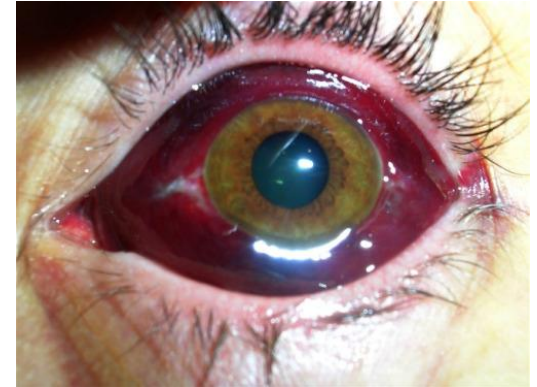
Kiiret silmaarstile suunamist vajavad:

- Trauma järgne sarvkesta võõrkeha/erosioon
- Keratiit
- Iridotsükliit
- Episkleriit, skleriit
- Glaukoom (suletud nurga glaukoom)

	Konjunktiviit	Episkleriit	Konj. alune verevalum	Keratiit	Iridotsükliit	Pisarakoti põletik	Äge suletud nurga glaukoom
Visus	Ei muutu	Ei muutu	Ei muutu	Tihti halvenenud	Halvenenud	Ei muutu	Halvenenud
Injektsioon	Konjunktivaalne	Sektoriaalne	Hemorraagia	Perikorneaalne	Perikorneaalne, tsiliaarne	Konjunktivaalne	Perikorneaalne
Eritis	Bakt. mädane, viirus vesine	Ei	Ei	Vähe	Pisaratevool	Palju	Pisaratevool/ei
Valu	Võib olla	Vähene	Ei	Võib olla tugev	Võib olla	On	Tugev valu
Palp. valu	Ei	Võib olla	Ei	Võib olla	Jah	Pisarakoti projektsioonis	Jah
Võõrkehatus	Jah	Vahel	Ei	Võib olla	Ei	Võib olla	Ei
Fotofoobia	Ei	Võib olla	Ei	Jah	Jah	Ei	Jah
Sarvkest	Läigib	Läigib	Läigib	Hägune	Taval. läigib	Läigib	Hägune
Pupill	Norm	Norm	Norm	Norm	Kitsas, liites	Norm	Lai
Silmarõhk	Norm	Norm	Norm	Norm	Võib olla tõusnud	Norm	Kõrge
Silmaarsti konsultatsioon	Harva	Vajadusel	Ei	Alati	Alati	Vajadusel	Alati

Hüposfagma e limaskestaalune verevalum

- Valutu punane silm
- Veresoonte joonis ei ole nähtav
- Selge piir verevalumi ja valge skleera vahel
- Aterosklerootiliste veresoonte lõhkemine
- Iselimiteeruv haigus
- Ei pea saatma silmaarstile!
kui ei ole traumaga seotud, enamasti ei ole
- Kontrollida: RR, veresuhkur, INR?
- → Kunspisarad

Võõrkeha: konjunktiiivil

Corpus alienum conjunctivae

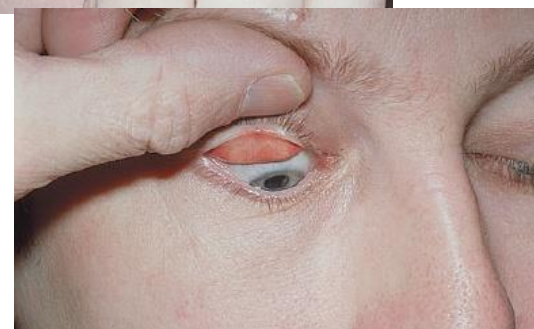
Trauma anamnees: puru lendas silma

Kaebused:

purutunne, võõrkehatunne

Ravi:

- pöörata ülalaug leidmaks võõrkeha
- võõrkeha eemaldada niiske vatipulgaga
- AB silmasalv või silmatilgad

Võõrkeha: sarvkestal

Corpus alienum corneae

Metallitööd tehes puru lendas silma

Vatipulgaga eemaldada ei õnnestu!

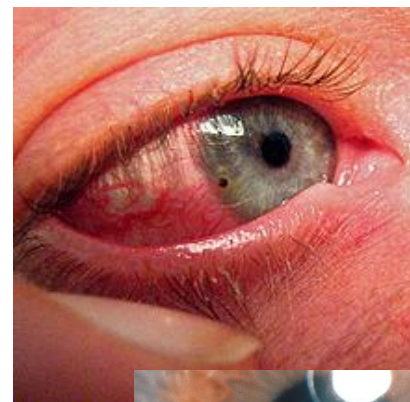
Silmaarstile!

Kaebused: võõrkehataunne “ülalau all”

Ravi:

- võõrkeha ja roosterõnga eemaldamine
peale anesteetikumi tilgutamist
ühekordse insuliininõelaga
mikroskoobi all
- AB silmasalv

Paraneb (silma hõõrub!) 2-3 päeva

Sarvkesta erosioon

Erosio corneae

Põhjuseks torge või kriimustus:

küünega, oksaga, võõrkeha läks silma jne

Defekt tuleb paremini nähtavale fluorestsüiniga värvides

Kaebused:

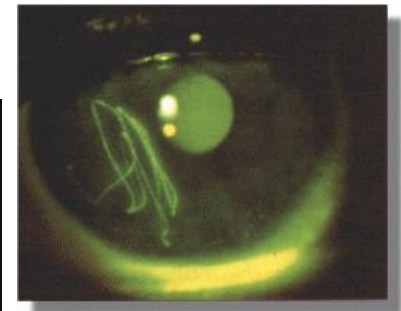
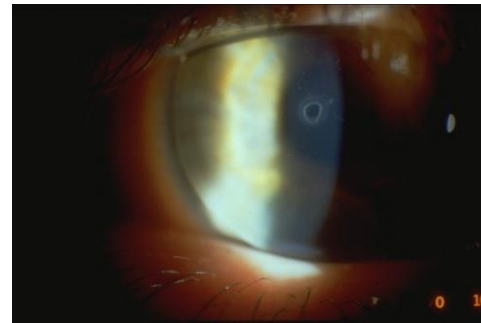
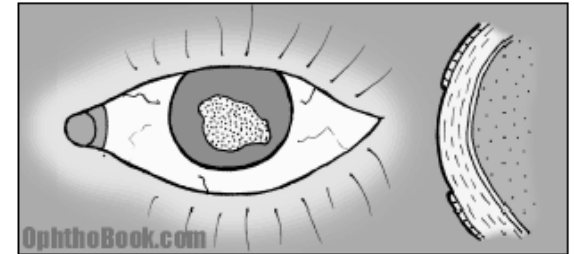
- purutunne “ülalau all”
- valguskartus, pisaravool
- punetus
- udune nägemine (kui keskel)

Ravi: AB silmatilgad või -salv

troofikat parandav ravi:*Recugel*

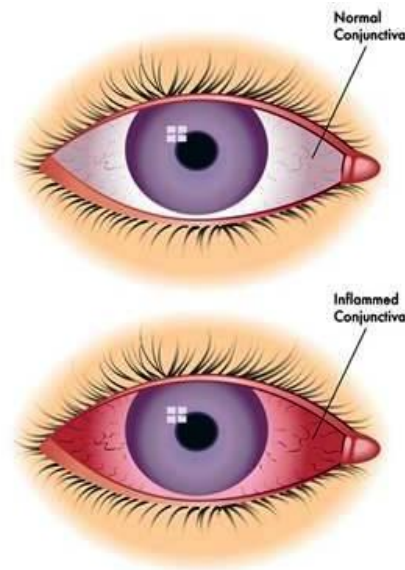
Paraneb paari päeva jooksul

Alcain kaasa - vastunäidustatud!

Konjunktiviit e limaskesta põletik

- Sage
- Nägemist ei kahjusta, võib olla mõõdukalt udune, selgineb pilgutamisel
- Kaebused:
 - silmade punetus
 - purutunne, liivatunne, hõõrumine
 - eritis: mädane → bakter
vesine-limane → allergia, viirus, kuiv silm
- Kliinik:
 - konjunktivaalne injektsioon
 - sarvkest selge, läikiv

Konjunktiviit e limaskesta põletik

Infektsioossed:

- Viiruslik
- Bakteriaalne

Bakteriaalne

Viiruslik

Mitteinfektsioossed:

- Allergiline
- Kuiva silma haigus
- Laugude väärasetus:

Allergiline

entropium, ektropium, trihhiaas, lagoftalm → op.

Konjunktiviit e limaskesta põletik

Konjunktivaalne injektsioon e
limaskesta punetus
→ perearstile

Keratiit e sarvkesta põletik

Perikorneaalne injektsioon
e sarvkestaga piirnev punetus
→ silmaarstile valvetuppa

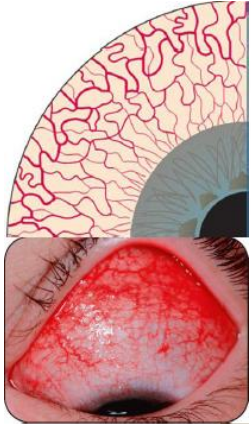

Limaskesta injektsioon

Conjunctival

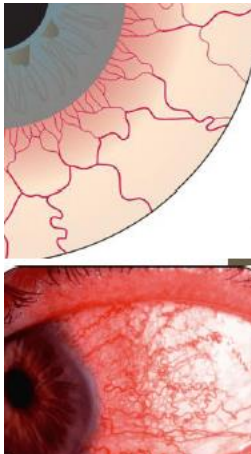
Conjunctival disorders;
conjunctivitis

Pericorneal

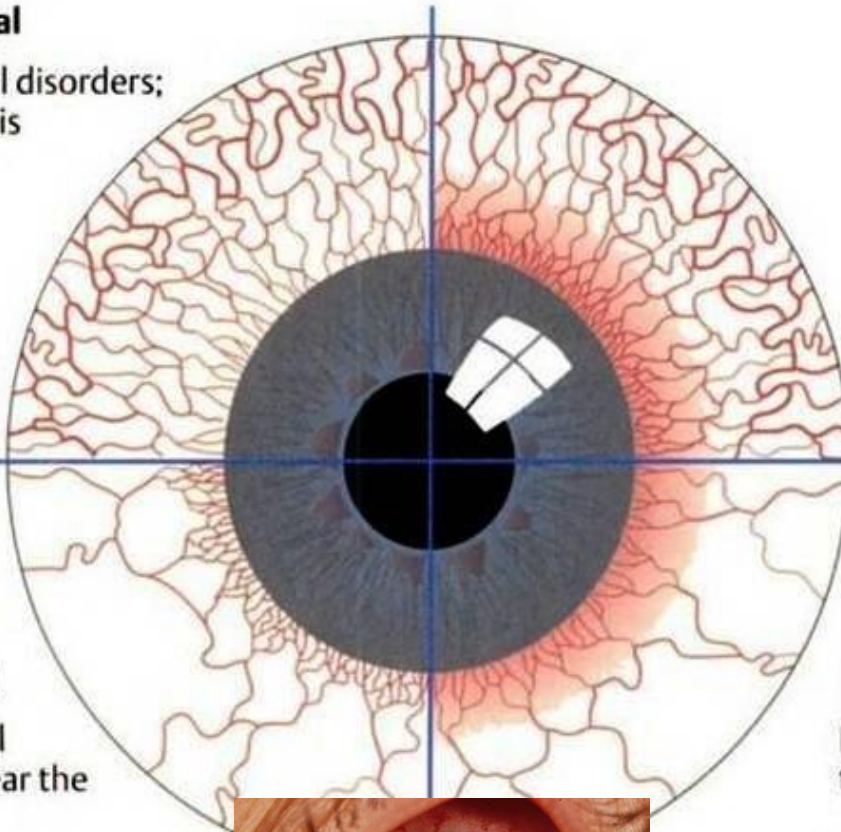
Conjunctival disorders near the cornea:

- Rosacea
- Corneal lesions near the limbus:
- Foreign body
- Herpetic keratitis

Mixed

Corneal disorders with intraocular irritation;
corneal ulcerations

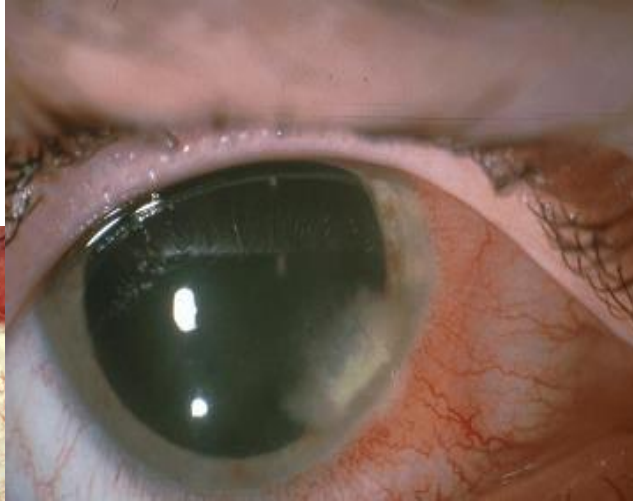
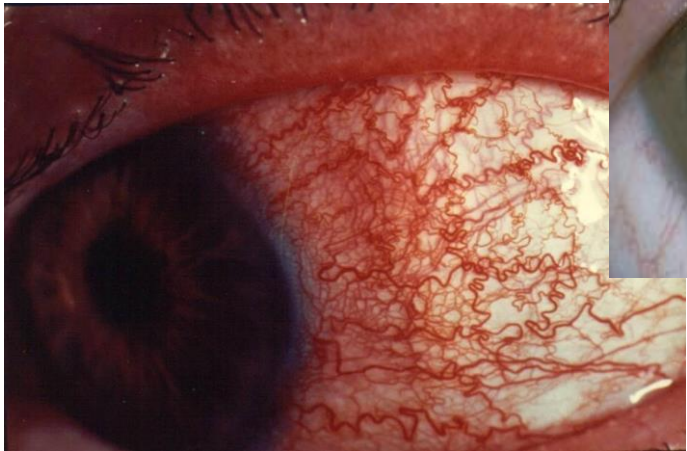
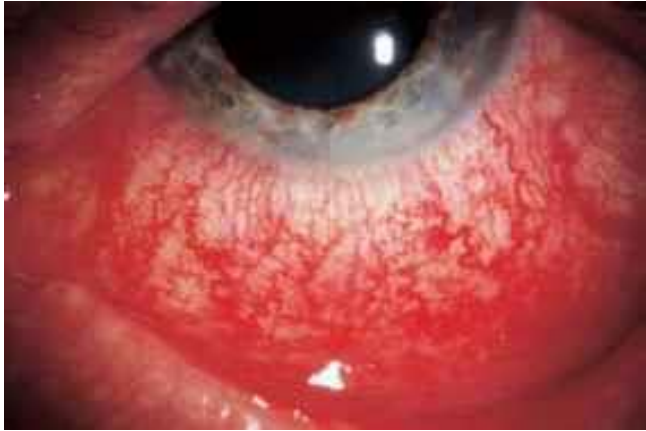
Ciliary

Disorders of deeper tissues

- Episcleritis
- Scleritis
- Disciform keratitis
- Iritis
- Cyclitis

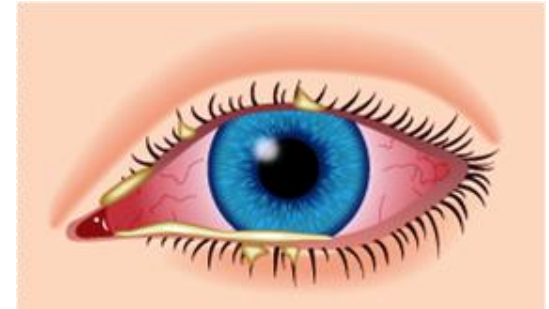

Konjunktivaalne või perikorneaalne injektsioon ?

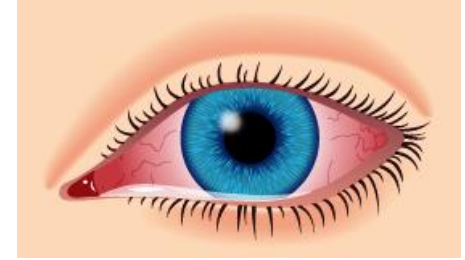
Bakteriaalne konjunktiviit

- Kollakas mädane eritis
 - Konjunktivaalne injektsioon
 - Silmad hommikuti kokku kleepunud
 - Sageli kaasneb ülemiste hingamisteede haigestumine
 - Sageli iselimeeruv 7-10 p jooksul
- AB silmatilgad, - salv
klooramfenikool (*Akvakoli*)
fusiidhape (*Fucithalmic*)
tobramütsiin (*Tobrex*)
tsiprofloksatsiin (*Ciloxan*)
levofloksatsiin (*Oftaquix*)
moksifloksatsiin (*Vigamox*)

Viiruslik konjunktiviit

- Kõige sagedasem (infektsioosetest 80%)
 - Silmad jooksevad vett, kipitustunne
 - Väga intensiivne punetus, samas kaebused tagasihoidlikud
 - Väga nakkav!!! ← **NB!**
 - Preaurikulaarse lümfisõlme ↑
 - Ülemiste hingamisteede haigestumine
 - Iselimeeruv ← **NB!**
- Kuiv külm
- Kunstpisarad
- Põl. vastased silmatilgad
- mittesteroidsed põl. vastased *Nevanac*
 - AB silmatilgad sek. inf. profülaktikaks
- **NB!** Adenoviiruse korral kodune režiim 10-14 p ja isiklik hügieen!

Allergiline konjunktiviit

- Silmad sügelevad
- Vesine-limane eritis
- Papillid
- Kemoos e limaskesta turse
- Sageli ka teised allergia nähud:
laugude sügelus, aevastamine,
nina kinni, kurgus kipitus, sügelev nahalööve

Ravi:

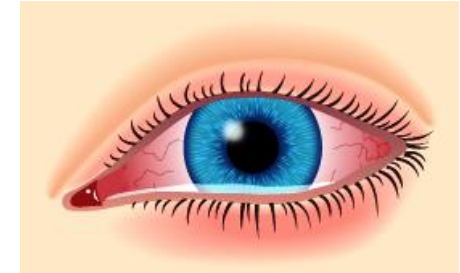
Allergeeni välja selgitamine ja vältimine

Külmad kompressid, kunstpisarad

Käsimüügis: *Allergodil, Lecrolyn*; Retsepiga *Opatanol*

Hormoonilgad (*Lotemax, Maxidex, Oftan Dexa*)

Süst. antihistamiinikumid?

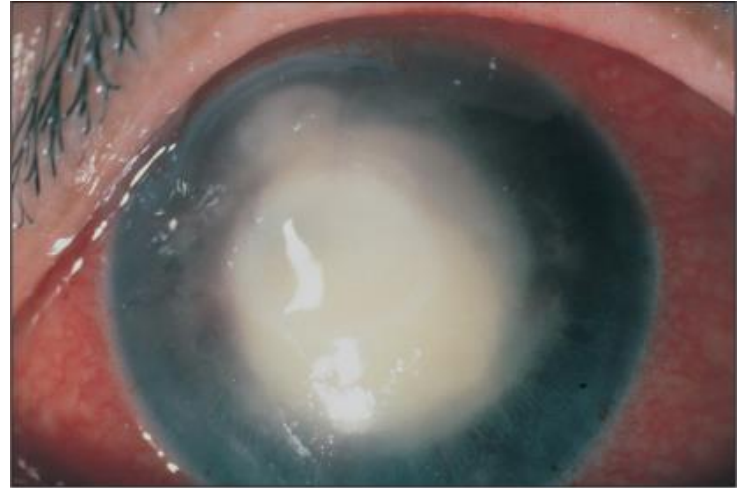

Keratiit e sarvkesta põletik

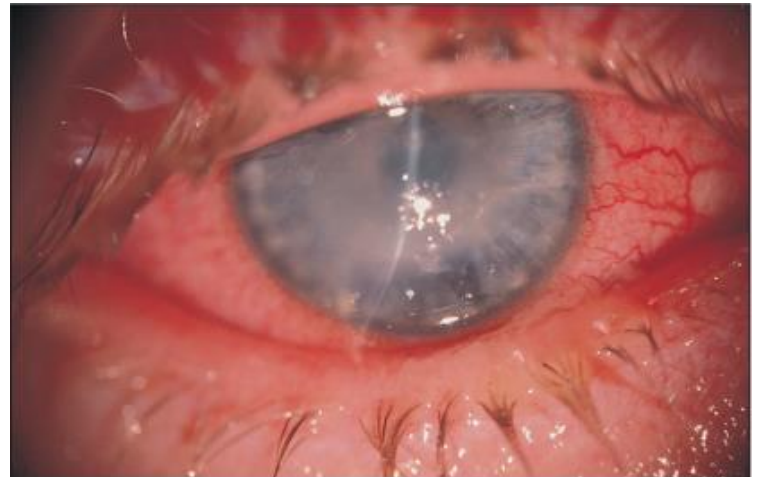
NB! Kahjustab nägemist

Patsiendi kaebused:

- nägemise langus
 - valu
 - valguskartus
 - pisaravool
 - blefarospasm e
 - laugude kramplik sulgumine
- } Ohu sümptomid!

Copyright © 2004, Mosby, Inc. All rights reserved.

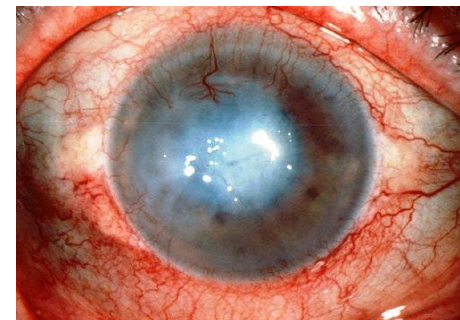
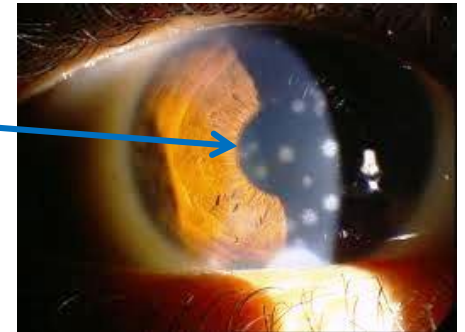
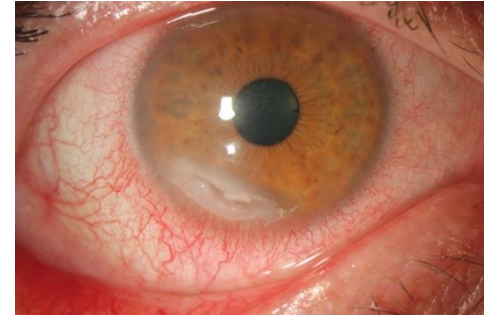
Copyright © 2004, Mosby, Inc. All rights reserved.

Keratiidid

Kliinik:

- perikorneaalne injektsioon
- sarvkesta pind tuhm,
läiketa
- põletikuline infiltraat/hägusus
või väiksed valged kolded (adenoviirus)
- veresoonte sissekasv
- mäda eeskambris

Silmaarstile erakorraliselt!

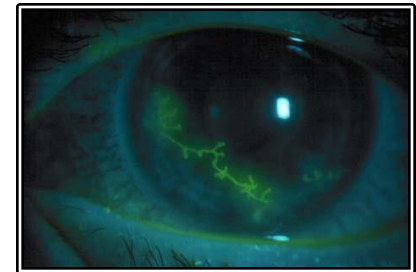
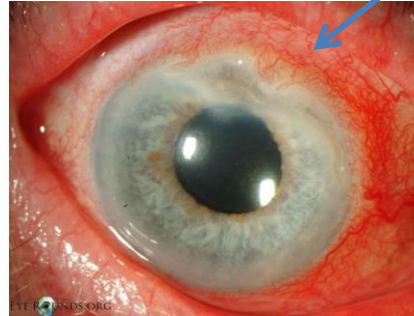

Keratiidid

Keratiitide tekitajad:

- Bakterid:
 - stafülokokk G+
 - streptokokk G+
 - *Enterobacteriaceae* G-
 - *Pseudomonas aeruginosa* G-
kontaktläätse kandjatel
- Viirused
- Seened
- Akantamööb

Marginaalne keratiit
RA korral. Sageli
süst. haiguse 1.
manifestatsioon

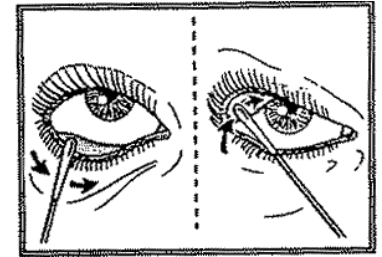
Herpes keratiit

Akantamööb

Bakteriaalse keratiidi ravi

- Võtta külv mikroobi välja selgitamiseks ja määrata tundlikkus antibiootikumile
- Alustrade empiirilist ravi laia toimespektriga AB-ga
Fluorokinoloonid: *Ciloxan*, *Oftaquix*, *Vigamox*
- Tilgutada silma iga 5 min tagant - 30 min jooksul
→ edasi iga 15 min tagant - järgmised 6-12 tundi
→ iga tund - kuni positiivse dünaamika saavutamiseni
→ iga 2 h tagant
- Kui puudub pos. dünaamika → vahetada AB
- Pupilli laiendus liidete profülaktikaks ja valu↓
- Süsteemne AB ravi ei ole näidustatud

Perforeerunud
sarvkest

Viiruslik *herpes simplex* keratiit

Primaarinfektsioon lapseas, viirus pesitseb latentsel perioodil kolmiknärvi ganglionis

Vallandavate faktorite (külmetus, stress, UV-kiirgus jne) toimetel väljub närviganglionist

→ keratiit: sarvkesta oksakujuline epiteeli defekt (hästi näha fluorestsiiiniga)

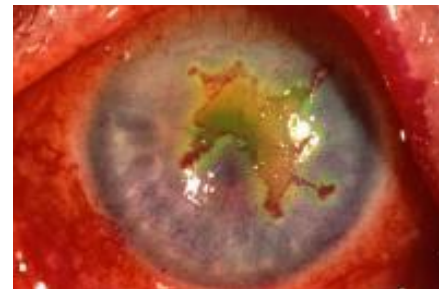
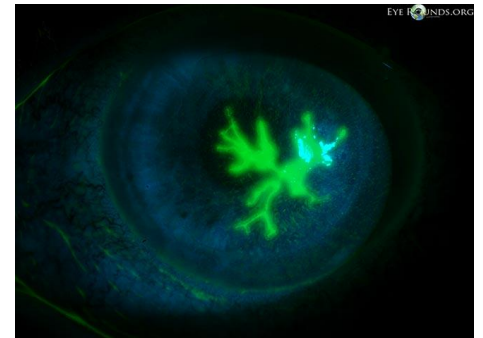
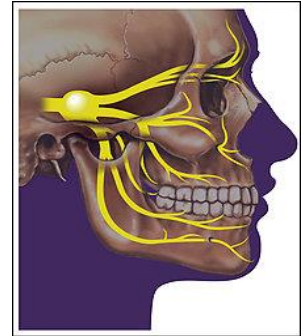
Sageli retsidiivid, sarvkesta tundlikkuse↓

Ravi:

- *Acyclovir* silmasalv x5
- *Tab. Acycloviri* 200mg x5 raske kulu korral, retsidiivide profülaktikaks

NB! Ebaõige ravi (hormoonravi) korral

→ sügav sarvkesta haavand

Herpes zoster keratiit

Tekitaja *Varicella zoster* (tuulerõuged)

Lööve nahal kolmiknärvi kulgu mööda keskjooneni

Silma haaratus kui lööve ninaseljal:

konjunktiviidi, keratiidi, episkleriidi, uveiidina

Hilisfaasis: sarvkesta tundlikkuse ↓ →

→ krooniline neurotroofiline keratiit, haavand

Ravi:

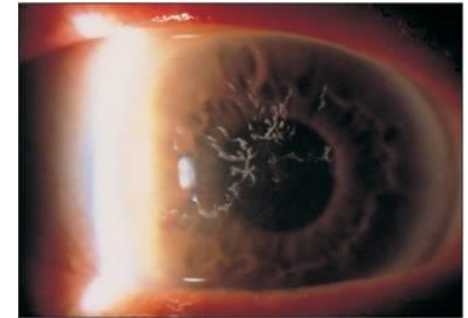
Tab. Acycloviri 800mg x5 (7p)

Tab. Valacycloviri 1000mg x3 (7p)

Acyclovir silmasalv

Neurotroofilise keratiidi korral troofikat ↑ ravi:

kunstpisarad, *Recugel*, *A-Pant* salv

Seenkeratiidid

Tekitajad: pärmseened, hallitusseened

Esineb harva, seetõttu ka raske ära tunda

Kliinik = bakt. keratiitide kliinik, kuid alaäge

Sarvkesta kaitsemehhanismide ↓:

- trauma, op. järgne seisund
- pikaajaline hormoonravi, AB ravi
- pisaravedeliku defitsiit
- krooniline süst. haigus (diabeet)

Ravi:

Seenevastast ravi ei alustata enne kui tekitaja määratud

Ravikuur pikk: 3 kuud

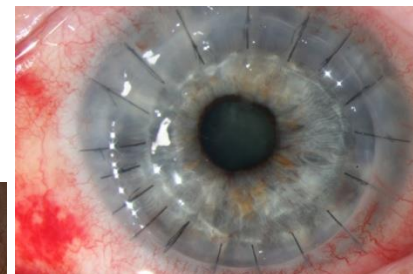
Amphotericin B i/v , lok.

Tab. Fluconazoli

Tab. Ketoconazoli

Tab. Miconazoli

Tab. Voriconazoli

Akantamööb-keratiit

Algloom, esineb veekogudes, pinnases
Tsüsti vorm väga resistentne (madalal t^o,
paljud des. vahendid, kloordesinf.)

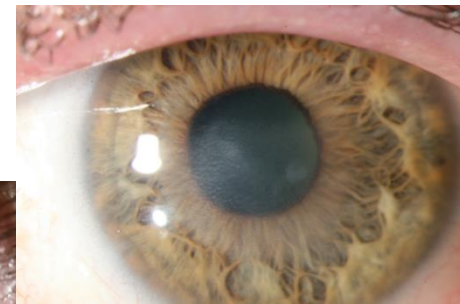
Sag. kontaktläätsede kandjatel

Kliinik:

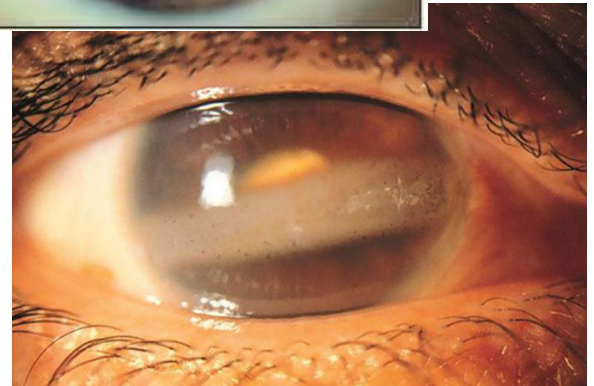
- tugev valu
- ümar põletikukolle sarvkestal
- sageli satelliidid ümber

Ravi: 6 kuud → 1 aasta

- propamidiin *Brolene*
- *chlorhexidini* 0,02% lahus
- neomütsiin *Polysporin*

Keratiidid diferentsida düstroofiast

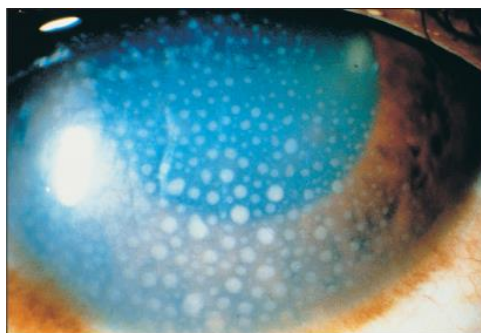

- Silm ei ole punane, kuigi sarvkest hägune ja nägemine ↓
- Olnud pikka aega → silmaarstile plaaniliselt

Iridotsükliit e vikerkesta põletik

Kaebused ja kliinik:

- silmavalu, valguskartus, pisaravool
- nägemise ↓
- perikorneaalne injektsioon
- pupill kitsas või lillekujuline (pupilli liited)
- põletiku rakud, fibriin ja mäda eeskambris

Copyright © 2004, Mosby, Inc. All rights reserved.

Iridotsükliit

Põhjused:

- 70% idiopaatile
- infektsioon (herpes-viirus, süüfilis, tbc, Lyme, HIV, seened)
- süsteemne haigus: spondüloartriit, juveniilne RA, sarkoidoos, TBC, süüfilis, Behcet'i tõbi

Korduvate põletike
korral otsi
süsteemset haigust

Ravi:

hormoonravi - lokaalselt (*Maxidex, Oftan-Dexa, Lotemax*)

- süsteemselt p.o., i/v

NSAID, glükokortikoidid

(*Prednisolon, Medrol*)

Sageli vajalik reumatoloogi konsultatsioon

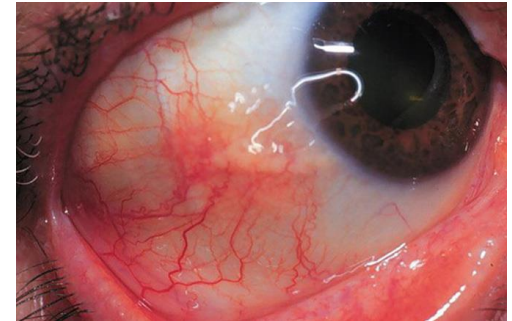

Episkleriit

Episkleera e valgekesta lokaalne punetus
Mõõdukas valu vajutamisel
Kestab 2-3 nädalat
Sageli iselimitereeruv
Idiopaatiline e põhjus teadmata
Vahel seotud reumaatiliste haigusega

Ravi:

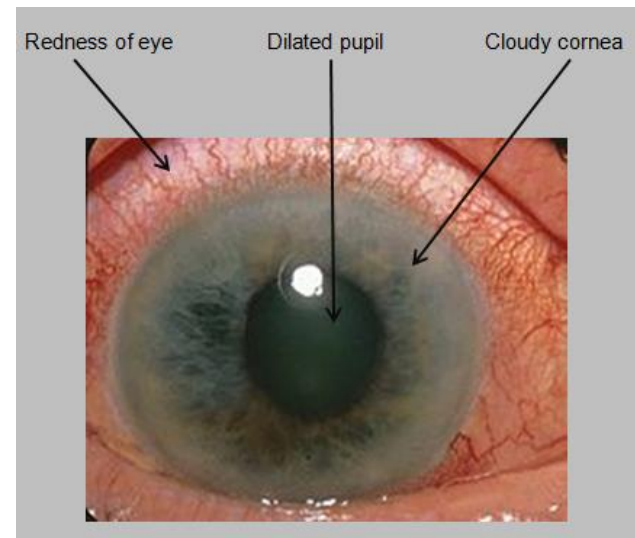
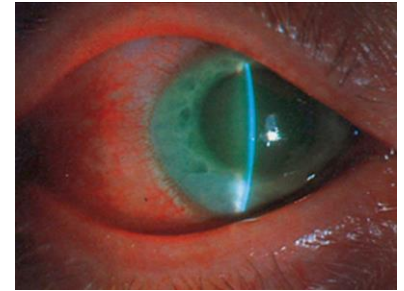
- Mittesteroidsed põl. vastased:
lok. silmatilgad (*Nevanac*), süsteemselt NSAID
- Hormoonilgad (*Lotemax*, *Maxidex*,
Oftan-Dexa)

Äge suletud nurga glaukoom

- Silma eeskambri nurk suletud, vesivedeliku äravool silmast takistatud
- Kliinik:
 - Silm punane, valutab
 - Peavalu
 - liveldus, oksendamine
 - Nägemine ↓
 - Perikorneaalne injektsioon
 - Sarvkest matt, hägune
 - Pupill lai, ei reageeri valgusele
 - Silmarõhk kõrge, silma kivikõva

↑
NB!

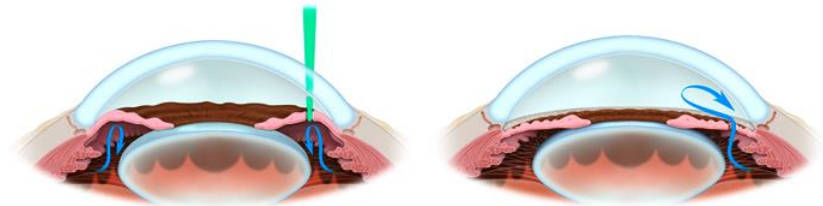
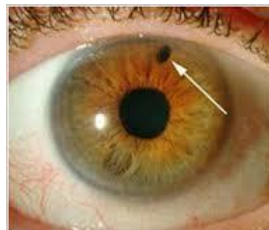

Äge suletud nurga glaukoom

Katsu silmarõhku vajutades mõlema käe nimetis-sõrmega läbi suletud ülalau silmamunale võrdlevalt mõlemale silmale

- Ravi:
 - Erakorraliselt silmaarstile!
 - Tab. Diacarb
 - Valuvaigistid
 - Antiglaukomaarsed toopilised ravimid
 - Laseriridotoomia

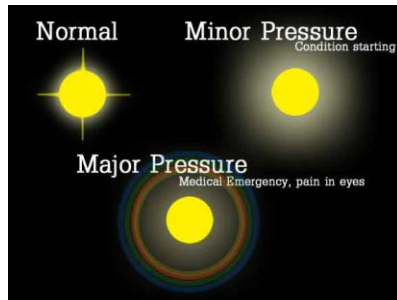

Ohusümptomid

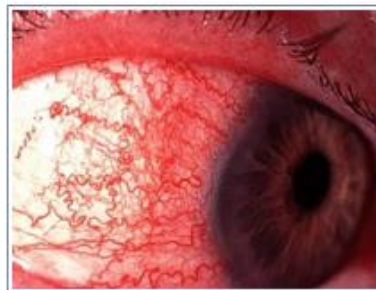
- Langenud nägemisteravus

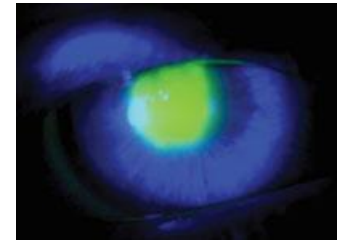
- Tugev valu
- Valguskartus
- Halod

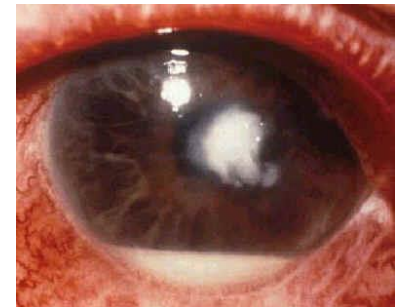
- Korneaalne injektsioon

- Sarvkesta värvumine/hägusus

- Nivoo eeskambris

- Kõrge silmarõhk

- Proptoos - eksoftalm

Silmaarstile!

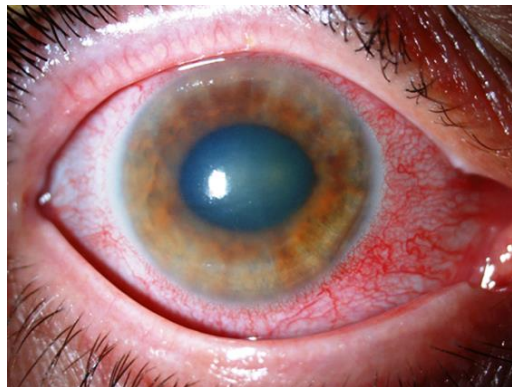
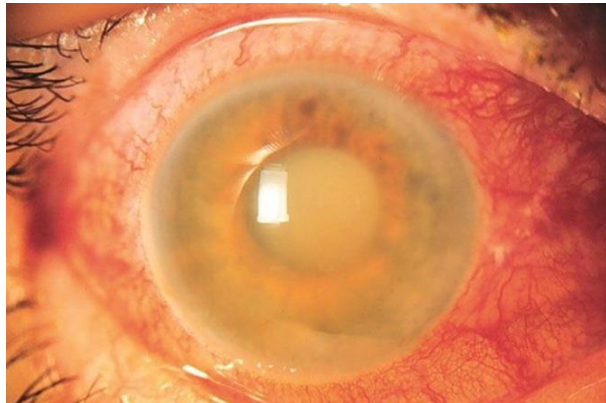
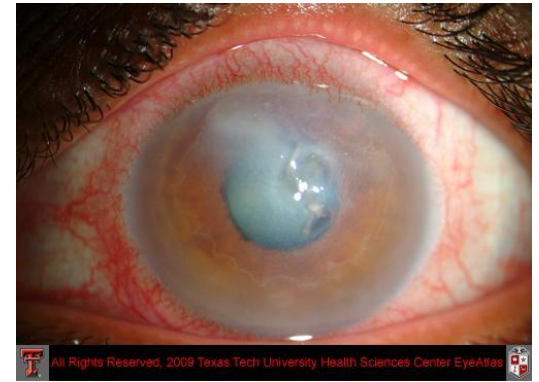

Episkleriit

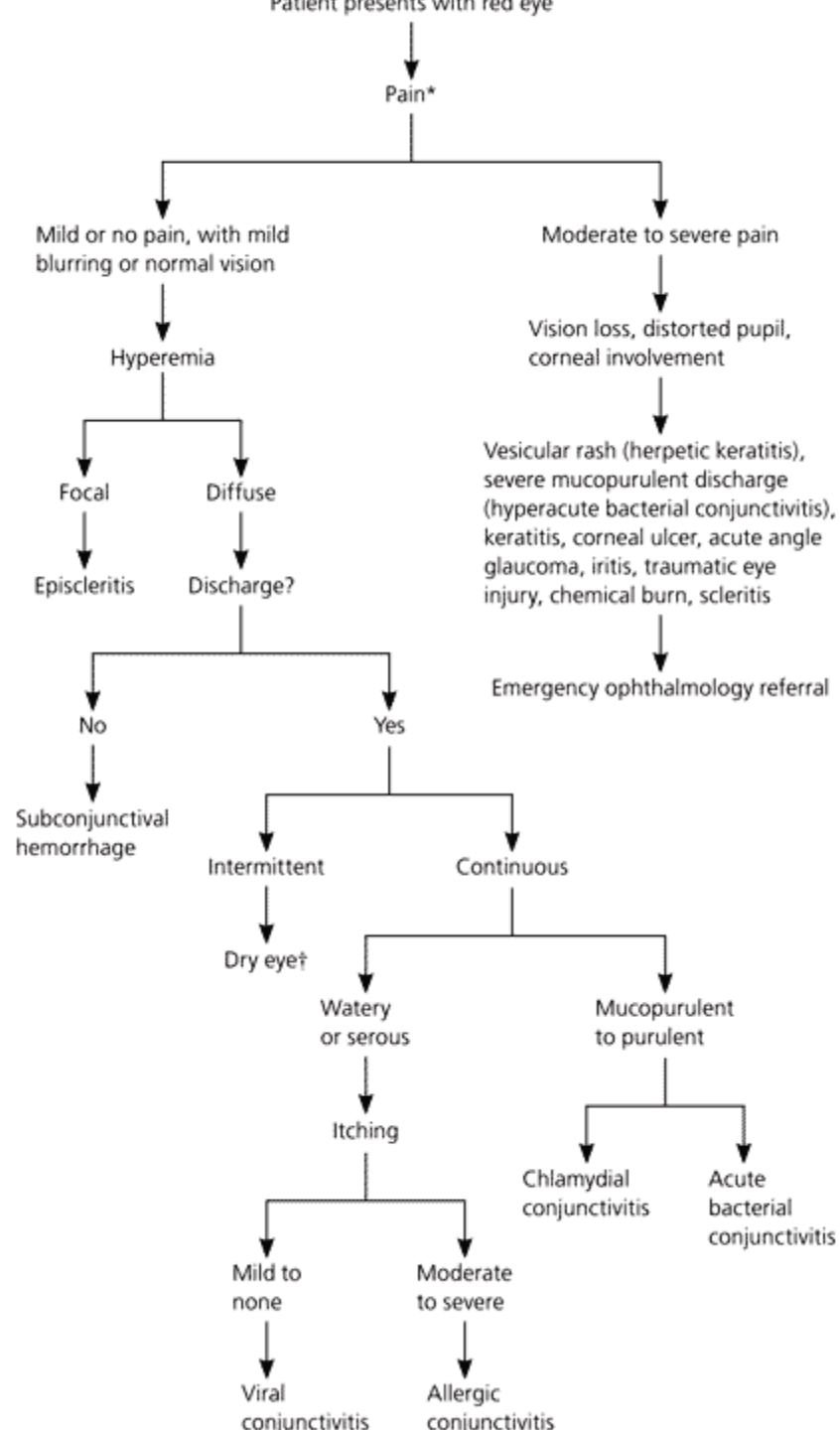
Iridotsükliit

Keratiit

Äge glaukoom
Palpeerida!

Aitäh kuulamast!

